

Prima instanță: Judecătoria Botanica mun. Chișinău (jud. A. Braga)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. D. Manole, Șt. Niță, A. Bostan)

DECIZIE

22 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de către Filimonova Elena împotriva deciziei din 09 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru, împotriva Elenei Filimonova privind încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ, a datoriei pentru serviciile comunale, a prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 22 decembrie 2014 avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru, a înaintat în instanța de judecată cerere împotriva Elenei Filimonova privind încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ, a datoriei pentru serviciile comunale, a prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, în luna mai a anului 2012 Gnatiuc Alexandru și Filimonova Elena au încheiat verbal un contract de locațiune a apartamentului nr. 36, din str. Grenoble, 205, mun. Chișinău. Părțile au stabilit de comun acord că pîrîta va achita 220 euro lunar pentru locațiunea apartamentului, precum și toate serviciile comunale de care aceasta va beneficia.

Menționează că, contractul de locațiune a fost încheiat în formă verbală și s-a probat prin declarațiile date de către pîrîta în cadrul procesului-verbal privind actele se constatare din 03.12.2012 întocmit de către Postolache Dionisie, ofițer operativ de sector al Comisariatului de Poliție Botanica mun. Chișinău.

Consideră că, contractul este perfect legal fiind realizat acordul asupra obiectului locațiunii, cuantumul și modul de achitare a plăților pentru chirie.

Afirmă că, contractul de locațiune a fost încheiat între părți pe perioada 10.05.2012 - 27.10.2012, respectiv a durat 5 luni și 17 zile. Cuanumul lunar al chiriei a fost stabilit în sumă de 220 euro. Deci, pentru perioada locațiunii, pîrîta urma să achite suma de 1224,6 euro, pe cînd aceasta a achitat doar suma de 710,72 euro și respectiv, restanța ce urmează a fi achitată constituie 513,88 euro.

Declară că, pîrîa a acumulat, pentru lunile septembrie – octombrie 2012, o datorie inclusiv și pentru serviciile comunale în sumă de 2108,45 lei.

Susține că, după transmiterea în locațiune a apartamentului pîrîtei, în luna august 2012, Vîrlan Alexandru - proprietarul apartamentului situat cu un etaj mai jos de apartamentul reclamantului, l-a contactat în legătură cu faptul că imobilul său a fost inundat. Ulterior, Vîrlan Alexandru a depus o cerere de chemare judecată împotriva lui Gnatiuc Alexandru, solicitându-i repararea prejudiciului cauzat prin inundarea apartamentului său. Pe parcursul procesului judiciar, Filimonova Elena a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu. Prin hotărârea din 18.06.2014 a judecătorei Botanica mun. Chișinău s-a încasat de la Gnatiuc Alexandru în beneficiul lui Vîrlan Alexandru prejudiciul material în sumă de 15178 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 7158,64 lei.

Precizează că, responsabil de prejudiciul cauzat lui Vîrlan Alexandru este Filimonova Elena, deoarece la momentul producerii inundației, bunul imobil era dat în locațiune acesteia, și respectiv, din acest motiv solicită reclamantul inclusiv și încasarea în ordine de regres a sumei de 22346,64 lei.

Prin hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătorei Botanica mun. Chișinău s-a admis parțial acțiunea înaintată de către avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru; s-a încasat de la Filimonova Elena suma de 513,88 euro conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării hotărârii - cu titlu de restanță pentru locațiunea spațiului locativ, suma de 1994,51 lei - cu titlu de datorie pentru serviciile comunale neachitate și suma de 22346,64 lei în ordine de regres pentru prejudicierea apartamentului ca urmare a inundației admise în perioada locațiunii; s-a încasat de la Filimonova Elena suma de 6031 lei - cu titlu de cheltuieli de judecată compuse din: 1031 lei - taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată și suma de 5000 lei - cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, pretențiile reclamantului s-au respins.

Prin decizia din 09 februarie 2016 a Curții de apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către Filimonova Elena; s-a casat hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătorei Botanica, mun. Chișinău în partea încasării plății restante pentru locațiunea spațiului locativ în sumă de 513,88 euro și a datoriei pentru serviciile comunale în sumă de 1994,51 lei și în această parte s-a emis o nouă hotărîre prin care cerințele lui Gnatiuc Alexandru cu privire la încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ și a datoriei pentru serviciile comunale s-au respins ca nefondate; s-a modificat hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătorei Botanica mun. Chișinău în partea încasării cheltuielilor de judecare a cauzei de la Filimonova Elena- diminuând proporțional cerințelor admise - suma încasată de la Filimonova Elena cu titlu de taxă de stat de la 1031 lei la 670,38 și în partea cheltuielilor de asistență juridică de la 5000 lei la 4000 lei; s-a menținut hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătorei Botanica mun. Chișinău în partea încasării în ordine de regres a sumei de 22346,64 de la Filimonova Elena în beneficiul lui Gnatiuc Alexandru.

La data de 11 aprilie 2016 Filimonova Elena a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea hotărîrilor instanțelor ierarhic inferioare cu restituirea pricinii spre rejudecare.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel, la judecarea pricinii, a încălcat normele de drept material și de drept procedural; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 09 februarie 2016, iar recursul a fost declarat la data de 11 aprilie 2016, adică în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de către Filimonova Elena și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel adoptînd soluția pe caz, expunîndu-se asupra netemeinicii acțiunii, nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate de către Filimonova Elena în cererea de apel.

Astfel, instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele pricinii, prin ce se impune concluzia de a fi casată decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare.

Din materialele pricinii rezultă că la data de 22 decembrie 2014 avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru, s-a adresat în instanța de judecată împotriva Elenei Filimonova solicitînd încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ, a datoriei pentru serviciile comunale, a prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea din 24 septembrie 2015 a judecătoriei Botanica mun. Chișinău s-a

admis parțial acțiunea înaintată de către avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru; s-a încasat de la Filimonova Elena suma de 513,88 euro conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării hotărârii - cu titlu de restanță pentru locațiunea spațiului locativ, suma de 1994,51 lei - cu titlu de datorie pentru serviciile comunale neachitate și suma de 22346,64 lei în ordine de regres pentru prejudicierea apartamentului ca urmare a inundației admise în perioada locațiunii; s-a încasat de la Filimonova Elena suma de 6031 lei - cu titlu de cheltuieli de judecată compuse din: 1031 lei - taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată și suma de 5000 lei - cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, pretențiile reclamantului s-au respins.

Prin decizia din 09 februarie 2016 a Curții de apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către Filimonova Elena; s-a casat hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătoriei Botanica, mun. Chișinău în partea încasării plății restante pentru locațiunea spațiului locativ în sumă de 513,88 euro și a datoriei pentru serviciile comunale în sumă de 1994,51 lei și în această parte s-a emis o nouă hotărâre prin care cerințele lui Gnatiuc Alexandru cu privire la încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ și a datoriei pentru serviciile comunale s-au respins ca nefondate; s-a modificat hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătoriei Botanica mun. Chișinău în partea încasării cheltuielilor de judecare a cauzei de la Filimonova Elena - diminuând proporțional cerințelor admise - suma încasată de la Filimonova Elena cu titlu de taxă de stat de la 1031 lei la 670,38 și în partea cheltuielilor de asistență juridică de la 5000 lei la 4000 lei; s-a menținut hotărârea din 24 septembrie 2015 a judecătoriei Botanica mun. Chișinău în partea încasării în ordine de regres a sumei de 22346,64 de la Filimonova Elena în beneficiul lui Gnatiuc Alexandru.

Colegiul reține că pe parcursul judecării pricinii, instanța de apel s-a expus doar parțial asupra solicitărilor înaintate de Filimonova Elena.

În contextul dat, Colegiul decelează că, Filimonova Elena atît în cererea de apel, cît și în cadrul judecării pricinii în instanța de apel a solicitat audierea martorilor în vederea confirmării anumitor circumstanțe importante pentru judecarea cauzei.

La caz, însă, instanța de apel, în cadrul procesului judiciar, a eludat de a se expune asupra acestei solicitări.

Mai mult ca atît, cerința privind audierea martorilor a fost invocată de către Filimonova Elena atît în cererea de apel, cît și în cadrul dezbaterilor judiciare în instanța de apel din 09 februarie 2016, solicitare ce nu a fost examinată de către instanța de judecată, drept dovadă servind procesul-verbal al ședinței de judecată. (f.d. 141-143)

În atare circumstanțe, Colegiul reține că la dosar nu sînt anexate informații/dispoziții privind condițiile în care s-a admis sau după caz s-a respins demersul recurenteii privind audierea martorilor, ori, instanța de apel în nici o fază a procesului nu a îndeplinit cerința privind soluționarea problemei audierii în proces a martorilor.

În conformitate cu art. 25 CPC, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 117 CPC, în calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în

soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Astfel, Colegiul menționează că depozițiile martorului ca mijloc de probațiune constau din informații care confirmă sau infirmă anumite circumstanțe importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În atare circumstanțe, lipsa unei expunerii în acest sens, probează lipsa posibilității recurenței de a confirma sau infirma argumentele invocate de către reclamant. Ori, în timp ce recurenta nu a primit un răspuns la demersul său de la instanța de apel privind audierea martorilor, se prezumă faptul că Filimonova Elena a fost privată de dreptul de a aduce noi probe.

De asemenea, Colegiul decelează jurisprudența CtEDO care reamintește, că admisibilitatea probelor este o chestiune ce ține în primul rând de reglementările interne, ca - în principiu - instanțele naționale au obligația de a aprecia probele obținute de acestea, precum și ca rolul încredințat Curții prin Convenție constă în a cerceta dacă procedura considerată în ansamblul său, inclusiv modul de prezentare a mijloacelor de probă, a avut un caracter echitabil (*Garcia Ruiz vs. Spania, Marea Camera, par. 28*). Astfel, deși, în principiu, este de competența instanței naționale să se pronunțe cu privire la necesitatea sau oportunitatea citării unui martor [...], circumstanțe excepționale care ar putea determina Curtea să concluzioneze că art. 6 este incompatibil cu neascultarea unei persoane ca martor (*Bricmont vs. Belgia, par. 89*).

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza *Hiro Balani vs. Spania, 1994*).

Totodată, CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61*). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei.

În consecință, Colegiul reiterează că concluzia instanței de judecată trebuie să fie certă pentru ca justițiabilul să cunoască pentru care motiv i s-a respins pretenția dată.

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărîre motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

În atare circumstanțe, Colegiul verificînd legalitatea hotărîrii primei instanțe, reține că instanța de apel a omis acest aspect, ceea ce urmează a fi luat în considerare la rejudecarea pricinii.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și

de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultând atât din pretențiile, demersurile și de argumentele invocate de reclamantă, cât și din obiecțiile părții oponente în cererea de apel și probele în susținerea poziției fiecăruia. Caracterul peremptoriu al probelor ce formează concluzia instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Filimonova Elena.

Se casează integral decizia din 09 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Buga Mihai, în interesele lui Gnatiuc Alexandru, împotriva Elenei Filimonova privind încasarea plății restante pentru locațiunea spațiului locativ, a datoriei pentru serviciile comunale, a prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală